

**ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Ακαδ. έτος 2013-1014

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ:

Κοινωνικές διακρίσεις, μετανάστευση και ιδιότητα του πολίτη

Το μεταπτυχιακό πρόγραμμα αποσκοπεί στην κατανόηση και την ανάλυση:

1. των παραγόντων που παράγουν και αναπαράγουν την ανισότητα, τις διακρίσεις και τον αποκλεισμό σε διεθνές, κρατικό και τοπικό επίπεδο στη συγχρονία και τη διαχρονία. Των παραγόντων που παράγουν και αναπαράγουν την άνιση πρόσβαση κρατών, ομάδων και ατόμων στα υλικά αγαθά, το κύρος και την εξουσία.
2. των διαφορετικών κατηγοριών κοινωνικών ταξινομήσεων, των πολλαπλών κριτηρίων κατάταξης των ατόμων και των ομάδων στην κοινωνική ιεραρχία (οικονομική επιφάνεια, ηλικία, φύλο, φυλή, εθνική καταγωγή ή ιθαγένεια, μόρφωση, κ.ά.). του περίπλοκου συνδυασμού τους που διαμορφώνει τις διάφορες βαθμίδες και αποχρώσεις της κοινωνικής ιεραρχίας. της σχετικής βαρύτητας κάθε κριτηρίου σε κάθε κοινωνία και εποχή.
3. του ρόλου του κράτους και των θεσμών στην παραγωγή, αναπαραγωγή και καταπολέμηση των ανισοτήτων, των διακρίσεων και του αποκλεισμού.
4. των τρόπων καταπολέμησης των ανισοτήτων, των διακρίσεων και του αποκλεισμού.
5. των ιδεολογιών/αξιακών συστημάτων που νομιμοποιούν/απονομιμοποιούν την ανισότητα, καθώς και της πορείας τους στο χρόνο.

Στόχος του μεταπτυχιακού προγράμματος είναι η ισορροπία μεταξύ τις σφαιρικής διεπιστημονικής κατάρτισης, τις θεωρητικής και ερευνητικής επάρκειας, τις εξειδίκευσης σε συγκεκριμένα επιστημονικά πεδία και τις ικανότητας σχεδιασμού πολιτικών στο χώρο τόσο τις κοινωνικής όσο και τις εκπαιδευτικής πολιτικής.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην προσέγγιση τις μετανάστευσης ως σύγχρονου

κοινωνικού ζητήματος που συνδυάζει πολιτισμικές και κοινωνικές διακρίσεις και ανισότητες και αποτελεί κεντρικό πολιτικό ζήτημα τις σύγχρονες κοινωνίες. Η ιδιότητα του πολίτη θα αποτελέσει βασικό άξονα ανάλυσης τόσο αναφορικά με τη διαχείριση τις ετερότητας, τις διαφορετικότητας και τον τρόπο αντιμετώπισης τις πολυπολιτισμικότητας όσο και με την ίδια τη διαδικασία κρατικής, εθνικής και υπερεθνικής συγκρότησης.

Διάρκεια Προγράμματος

Το διδακτικό σκέλος του ΜΔΕ διαρκεί δύο διδακτικά εξάμηνα και ακολουθείται από την εκπόνηση μεταπτυχιακής διατριβής, εντός ενός εξαμήνου. Σε ειδικές περιπτώσεις, και έπειτα από απόφαση της Γ.Σ.Ε.Σ., η φοίτηση και η ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορούν να παραταθούν συνολικά μέχρι δύο (2) εξάμηνα το πολύ.

Οργάνωση μαθημάτων

Τα μαθήματα πραγματοποιούνται σε δύο εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό), το καθένα

από τα οποία διαρκεί 15 εβδομάδες (13 εβδομάδες για διδασκαλία και 2 εβδομάδες για εξετάσεις).

Υποχρεώσεις Μεταπτυχιακών Φοιτητών

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που γίνονται δεκτοί στο Π.Μ.Σ. είναι υποχρεωμένοι:

- Να παρακολουθούν κανονικά τα μαθήματα, τα σεμινάρια και τις δραστηριότητες του προγράμματος σπουδών. Επιτρέπεται μία μόνο απουσία ανά μάθημα.

- Να υποβάλουν μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες τις απαιτούμενες εργασίες για κάθε μάθημα.
- Να προσέρχονται στις προβλεπόμενες εξετάσεις.

Διαδικασία εκπόνησης μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας

Κατά τη έναρξη του 3ου εξαμήνου σπουδών κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής πρέπει να επιλέξει το θέμα της μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας του καθώς και τον επιβλέποντα καθηγητή. Η πρόταση για το θέμα της εργασίας και ορισμός του επιβλέποντα καθηγητή επικυρώνεται από την Γ.Σ.Ε.Σ. μετά από εισήγηση της Σ.Ε.

Τα αποτελέσματα της εργασίας, που πρέπει να περιέχουν στοιχεία πρωτοτυπίας, παρουσιάζονται υπό τη μορφή διατριβής (Διατριβή Ειδίκευσης). Η διατριβή εξετάζεται από τριμελή εξεταστική επιτροπή, στην οποία συμμετέχει ο επιβλέπων και δυο μέλη διδάσκοντες στο Π.Μ.Σ. Η τριμελής εξεταστική επιτροπή ορίζεται από την Γ.Σ.Ε.Σ. μετά από πρόταση του επιβλέποντος καθηγητή και της Σ.Ε. Για την έγκριση της Διατριβής Ειδίκευσης απαιτείται η σύμφωνη γνώμη δύο τουλάχιστον μελών της επιτροπής. Μετά την εξέταση και έγκρισή της η διορθωμένη από τον υποψήφιο Διατριβή Ειδίκευσης κατατίθεται σε δύο αντίτυπα στη Γραμματεία και στη βιβλιοθήκη του Τμήματος.

Θεματικές Ενότητες - Μαθήματα

Το πρόγραμμα μεταπτυχιακών μαθημάτων οργανώνεται με τη μορφή εκπαιδευτικών Θεματικών Ενοτήτων (Θ.Ε.), οι οποίες συγκροτούνται από επιμέρους γνωστικά αντικείμενα. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2013-2014 στο πλαίσιο των πέντε Θεματικών Ενοτήτων του ΠΜΣ θα προσφερθούν τα εξής μαθήματα:

A. Εισαγωγή στην έρευνα –Μεθοδολογία

1. Ποιοτικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα

Μάνος Σπυριδάκης

2. Ποσοτικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα

Θανάσης Κατσής

3. Συγγραφή επιστημονικής εργασίας

Γιούλη Παπαδιαμαντάκη

B. Κράτος και πολιτικές για τις ανισότητες

1. Μετασχηματισμοί του κράτους και πολιτική θεωρία

Τάκης Καφετζής

2. Έθνος, θρησκεία και πολιτική

Εφη Γαζή

Γ. Ιδιότητα του πολίτη

1. Ιδιότητα του πολίτη και μετανάστευση

Λάμπρος Μπαλτσιώτης

2. Ιδιότητα του πολίτη και εκπαίδευση στην εποχή της παγκοσμιοποίησης

Δέσποινα Καρακατσάνη – Γιούλη Παπαδιαμαντάκη

Δ. Μετανάστευση

1. Μετανάστευση στη νεότερη και σύγχρονη εποχή

Λίνα Βεντούρα

2. Μετανάστευση, πολιτικές ένταξης και παρέκκλιση

Βασίλης Καρύδης

E. Κοινωνικές ανισότητες και εκπαίδευση

1. Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός

Ανδρέας Φερόνας

2. Κοινωνικές ανισότητες: εργασία, απασχόληση, φύλο

Μάνος Σπυριδάκης

3. Αναπαραγωγή στην εκπαίδευση και κοινωνικός προσδιορισμός της

σχολικής γνώσης

Μαρία Νικολακάκη

A. Εισαγωγή στην έρευνα –Μεθοδολογία

1. Ποιοτικές Μέθοδοι στην Κοινωνική Έρευνα – 4 ECTS

Μάνος Σπυριδάκης

Σύντομη περιγραφή

Ο βασικός στόχος του μαθήματος είναι να συμβάλλει στην ανάπτυξη της συζήτησης για τις ποιοτικές μεθόδους κοινωνικής έρευνας, κυρίως μέσα από την παρουσίαση μια σειράς από σχετικά πρόσφατα ερευνητικά

εγχειρήματα τα οποία υιοθετούν την ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση. Έτσι, επιχειρεί να αναδείξει το ρόλο και τη σημασία των ποιοτικών μεθόδων κοινωνικής έρευνας σε διαφορετικούς κλάδους των κοινωνικών επιστημών, από την ανθρωπογεωγραφία, την κοινωνιολογία και την κοινωνική ανθρωπολογία έως την πολιτική επιστήμη και την κοινωνική ψυχολογία. Περιλαμβάνει ζητήματα θεωρητικού και επιστημολογικού υπόβαθρου των ποιοτικών μεθοδολογικών προσεγγίσεων, ζητήματα ερευνητικού αναστοχασμού, πολυμεθοδολογικών θεωρήσεων, εφαρμογής διαφορετικών ποιοτικών μεθόδων (συνεντεύξεων σε βάθος, συμμετοχικής παρατήρησης κ.ά) για τη συλλογή δεδομένων καθώς και θέματα ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων και χρήσης ειδικού λογισμικού για τον σκοπό αυτό.

Στόχοι μαθήματος

- Κατανόηση των ποιοτικών μεθόδων έρευνας
- Κατανόηση των βασικών θεωρητικών αρχών της ποιοτικής κοινωνικής έρευνας
- Εξοικείωση με τη συλλογή και ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

- Ικανότητα σχεδιασμού ποιοτικής κοινωνικής έρευνας
- Ικανότητα διενέργειας ποιοτικής κοινωνικής έρευνας
- Ικανότητα θεωρητικής ανάλυσης των δεδομένων της έρευνας

Δομή

Οκτώ τριώρα σεμινάρια

Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών

Απαλλακτική εργασία

Βιβλιογραφία

Ιωσηφίδης, Θ. (2008) Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες. Αθήνα: Κριτική.

Ιωσηφίδης, Θ. και Μ. Σπυριδάκης (2006) (επιμ.) Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα: Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις και Ανάλυση Δεδομένων. Αθήνα: Κριτική.

Κυριαζή, Ν. (2003) Η Κοινωνιολογική Έρευνα: Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

2. Ποσοτικές μέθοδοι στην κοινωνική έρευνα – 4 ECTS

Θανάσης Κατσης

Σύντομη περιγραφή:

Εισαγωγικό μάθημα το οποίο παρουσιάζει και αναλύει τις βασικές διαστάσεις της ποσοτικής έρευνας στο χώρο των κοινωνικών επιστημών. Πιο συγκεκριμένα αναλύονται θέματα δειγματοληψίας και μεγέθους δείγματος, είδη μεταβλητών, τεχνικές περιγραφικής και επαγωγικής Στατιστικής καθώς και εφαρμογής αυτών μέσω του στατιστικού λογισμικού SPSS. Οι έννοιες που παρουσιάζονται είναι, μεταξύ άλλων, τεχνικές δειγματοληψίας με πιθανότητες, t-test, ανάλυση συσχέτισης και ανάλυση κατηγορικών δεδομένων. Δεν απαιτείται ιδιαίτερο μαθηματικό ή στατιστικό υπόβαθρο αφού η έμφαση δίνεται στις εφαρμογές των τεχνικών και στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Στόχοι μαθήματος:

Με την ολοκλήρωση της ενότητας ο/η φοιτητής/τρια θα μπορεί να:

(α) Να υλοποιεί ένα σχέδιο δειγματοληψίας σε ποσοτικές έρευνες στο χώρο των κοινωνικών επιστημών

- (β) Να γνωρίζει τεχνικές περιγραφικής Στατιστικής
- (γ) Να επιλέγει και να υλοποιεί την κατάλληλη τεχνική επαγωγικής Στατιστικής.
- (δ) Να ερμηνεύει τα αποτελέσματα των αναλύσεων
- (ε) Να γνωρίζει βασικές εντολές του στατιστικού λογισμικού SPSS

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

- Ανάπτυξη ικανοτήτων κατανόησης, σχεδιασμού, ανάλυσης και σύγκρισης εννοιών και αποτελεσμάτων στο γνωστικό αντικείμενο της ποσοτικής έρευνας
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων χρήσης του στατιστικού λογισμικού SPSS

Δομή:

5 τριώρες συναντήσεις

Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών:

Γραπτή εργασία πάνω σε πραγματικά δεδομένα. Οι φοιτητές αναλύουν και παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των αναλύσεων τους σε ένα πραγματικό σετ δεδομένων.

Βιβλιογραφία:

Creswell, J. (2011). Εκπαιδευτική Έρευνα, Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας, Αθήνα: Έλλην/ Ίων

Κατσής, Α., Σιδερίδης, Γ., & Εμβαλωτής, Α. (2010) Στατιστικές μέθοδοι στις Κοινωνικές Επιστήμες, Αθήνα: Τόπος

3. Συγγραφή επιστημονικής εργασίας – 4 ECTS

Σύντομη περιγραφή:

Σεμιναριακού τύπου μάθημα με πρακτικό προσανατολισμό. Τα ακόλουθα ζητήματα αναλύονται και συζητώνται.

- Το πλαίσιο της έρευνας. Η επιστημολογική και η οντολογική στάση του ερευνητή και η επίδραση τους στη διατύπωση του ερευνητικού ερωτήματος. Το θετικιστικό και το ερμηνευτικό παράδειγμα.
- Τα βήματα της έρευνας και ο σχεδιασμός της. Βιβλιογραφική έρευνα – Βιβλιογραφία – υποσημειώσεις – σημειώσεις τέλους.
- Εννοιολόγηση – Διαμόρφωση λειτουργικού ορισμού. Πρακτικά παραδείγματα.
- Το σχέδιο έρευνας και η επιλογή κατάλληλης μεθοδολογίας.
- Κατασκευή οδηγού συνέντευξης – κατασκευή ερωτηματολογίου. Πρακτικά παραδείγματα
- Η δομή της επιστημονικής εργασίας, παρουσίαση αποτελεσμάτων και συμπερασμάτων.

Στόχοι μαθήματος:

- Η πρακτική εξάσκηση των φοιτητών στις μεθόδους και τις τεχνικές συγγραφής της επιστημονικής εργασίας.
- Να κατανοήσουν οι φοιτητές με ποιόν τρόπο ένα επιστημολογικό παράδειγμα επηρεάζει τη διατύπωση ενός ερευνητικού ερωτήματος, την επιλογή της μεθοδολογίας και το σχεδιασμό της έρευνας.
- Να κατανοήσουν, να διαχειριστούν και να επιλύσουν προβλήματα τα οποία ανακύπτουν στη διάρκεια μιας μικρής κλίμακας έρευνας .

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Στο τέλος του σεμιναρίου οι φοιτητές θα πρέπει να έχουν αναπτύξει ικανότητες:

- Διατύπωσης κατάλληλων ερευνητικών ερωτήματα
- Διαμόρφωσης ρεαλιστικού σχεδίου έρευνας
- Διαμόρφωσης μεθοδολογικών εργαλείων
- Δόμησης μιας επιστημονικής εργασίας

Δομή:

7 τριώρα σεμινάρια.

Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών:

Πορτφόλιο. Οι φοιτητές επιλέγουν ένα θέμα έρευνας και στη συνέχεια διαμορφώνουν ένα πορτφόλιο που αποδεικνύει την προσπάθεια και την πρόοδό τους καθώς διαμορφώνουν σχέδιο έρευνας για το συγκεκριμένο θέμα. Το πορτφόλιο πρέπει να δικαιολογεί τον τρόπο διατύπωσης του ερευνητικού ερωτήματος, τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για τη μεθοδολογία που προτείνεται, τον τρόπο κατασκευής του ερευνητικού εργαλείου (καθώς και τα πιθανά πλεονεκτήματα ή μειονεκτήματά του).

Βιβλιογραφία:

Lois Cohen, Lawrence Manion, Keith Morrison, Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2007

Bell Judith, Πως να Συντάξετε μια Επιστημονική Εργασία: Οδηγός Ερευνητικής Μεθοδολογίας, Αθήνα, 2007

Φίλιας, Β, Τσαούσης, Δ. Εισαγωγή στη Μεθοδολογία και τις Τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών, Βιβλιοθήκη κοινωνικής επιστήμης και κοινωνικής Πολιτικής, Αθήνα, 2005.

Νότα Κυριαζή, Η Κοινωνιολογική Έρευνα Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών, Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις, Αθήνα 1998

B. Κράτος και πολιτικές για τις ανισότητες

1. Μετασχηματισμοί του κράτους και πολιτική θεωρία – 6 ECTS

Τάκης Καφετζής

Σύντομη περιγραφή:

Στο σεμινάριο αυτό εξετάζονται οι μακρο-ιστορικές αλλαγές στις μορφές και τις δομές του νεότερου κράτους και οι τρόποι που οι αλλαγές αυτές αναπαρίστανται στην πολιτική σκέψη. Η προσέγγιση αυτή συνδυάζει την ιστορική και πολιτική κοινωνιολογία με τη θεωρία των πολιτικών ιδεών.

Στόχοι μαθήματος:

- Να αποκτήσουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μία σε βάθος γνώση για τις ιστορικές και κοινωνικές διεργασίες αλλαγής στη μορφή-κράτος.
- Να αποκτήσουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές μία σε βάθος γνώση για τις διαδικασίες ανάδυσης νέων θεωρητικών σχημάτων στο πεδίο της πολιτικής σκέψης.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

- Ανάπτυξη ικανοτήτων ανάλυσης των τρόπων συνάρθρωσης του μακρο-δομικού πολιτικού επιπέδου και των θεωρητικών του προσεγγίσεων.
- Κριτική κατανόηση της σημασίας που έχουν οι μορφές του κράτους για τις κοινωνικές διακρίσεις και την ιδιότητα του πολίτη.
- Συγκριτική προσέγγιση των θεωριών του κοινωνικού συμβολαίου.

Δομή:

Τρίωρα σεμινάρια.

Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών:

Εργασία μέχρι 6000 λέξεις που υποβάλλεται στο τέλος του εξαμήνου και αντιστοιχεί στο 40% του βαθμού της τελικής γραπτής εξέτασης.

Βιβλιογραφία (ενδεικτική)

Q. Skinner, Θεωρήσεις της Πολιτικής. Σχετικά με τη Μέθοδο, 2008.

≠ , Τα Θεμέλια της Νεότερης Πολιτικής Σκέψης, 2005.

H. Laski, Το Κράτος, 1982.

E. Cassirer, Ο Μύθος του Κράτους, 1991.

M. Mann, Κράτη, Πόλεμος και Καπιταλισμός, 2006.

N. Πουλαντζάς, Το Κράτος, η Εξουσία, ο Σοσιαλισμός, 1982.

M. Weber, Οι τύποι της εξουσίας, 2001.

M. Carnoy, Κράτος και Πολιτική Θεωρία, 1990.

2. Έθνος, θρησκεία και πολιτική – 6 ECTS

Εφη Γαζή

Σύντομη περιγραφή:

Το σεμινάριο εξετάζει τις πολύπλευρες σχέσεις της θρησκείας και της θρησκευτικότητας με το έθνος στις σύγχρονες κοινωνίες. Η πρώτη ενότητα του σεμιναρίου εστιάζει στην ευρύτερη βιβλιογραφία καθώς και σε θεωρητικές συμβολές γύρω από το θέμα με στόχο να προσεγγίσει διαφορετικές διαστάσεις του: εθνική ταυτότητα και θρησκεία, σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας, θρησκεία και ιδεολογία, θρησκευτικότητα και κουλτούρα, θρησκεία και μειονοτικές ταυτότητες, θρησκεία και μετανάστευση, θρησκεία και πολυπολιτισμικότητα. Η δεύτερη ενότητα του σεμιναρίου εστιάζει στην ελληνική περίπτωση. Εξετάζει τις πολιτικές του έθνους και της θρησκείας στο ελληνικό κράτος με ιδιαίτερη έμφαση στη σχέση εθνικής ταυτότητας και Ορθοδοξίας, στις ετερόδοξες και αλλόθρησκες κοινότητες του ελληνικού χώρου, στην παρουσία του Ισλάμ στην Ελλάδα και στα ζητήματα των θρησκευτικών μειονοτήτων και μεταναστευτικών κοινοτήτων.

Στόχοι μαθήματος:

- Να αποκτήσουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές-τριες γνώσεις για το ρόλο της θρησκείας στη δόμηση της σύγχρονης ελληνικής ταυτότητας
- Να αποκτήσουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές-τριες γνώσεις για τις θρησκευτικές και πολιτισμικές κοινότητες και μειονότητες στον ελληνικό χώρο
- Να προσεγγίζουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές-τριες το θέμα στην ιστορική διάσταση αλλά και στην συγχρονία
- Να μελετήσουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές-τριες κριτικά την σύγχρονη επιστημονική βιβλιογραφία για το θέμα

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά το πέρας των μαθημάτων, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές-τριες θα πρέπει

- Να κατανοούν τη συμβολή της θρησκείας και της θρησκευτικότητας στη συγκρότηση των συλλογικών ταυτοτήτων
- Να γνωρίζουν το ρόλο της θρησκείας στη δόμηση της ελληνικής εθνικής ταυτότητας
- Να έχουν αποκτήσει επαρκείς γνώσεις για τις θρησκευτικές κοινότητες και μειονότητες στον ελληνικό χώρο

Δομή:

Το μάθημα αποτελείται από επτά τριώρες σεμιναριακού χαρακτήρα ενότητες. Η διδάσκουσα αναπτύσσει τις βασικές θεματικές στις δύο πρώτες ενότητες ενώ στη συνέχεια το σεμινάριο βασίζεται στην κριτική ανάλυση της σχετικής βιβλιογραφίας.

Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών:

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές-τριες αξιολογούνται με βάση τέσσερις γραπτές εργασίες συνολικής έκτασης 5000 λέξεων.

Βιβλιογραφία

R. Crawford, Τι είναι θρησκεία, Αθήνα, Σαββάλας, 2004.

D. Marquand-R. Nettler, *Θρησκεία και Δημοκρατία*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2003.

E. Kedurie, *Μειονότητες, Θρησκεία και Πολιτική*, Αθήνα, Κατάρτι, 2002.

D. Hervieu-Leger, J.-P. Willaime, *Κοινωνικές Θεωρίες και Θρησκεία*, Αθήνα, Κριτική, 2005.

T. T. Modood, A. Τριανταφυλλίδου, R. Zapata-Barrero, *Multiculturalism, muslims and citizenship*, London, Routledge, 2007.

R. Clogg (επιμ.), *Minorities in Greece*, London, Hurst, 2002.

Δημ. Χριστόπουλος (επιμ.), *Νομικά Ζητήματα Θρησκευτικής Ετερότητας στην Ελλάδα*, Αθήνα, ΚΕΜΟ-Κριτική, 1999

Γ. Ιδιότητα του πολίτη

1. Ιδιότητα του πολίτη και μετανάστευση – 6 ECTS

Λάμπρος Μπαλτσιώτης

Σύντομη περιγραφή:

Στις μέρες μας, το ζήτημα της ιδιότητας του πολίτη στις χώρες που αποτελούν μεταναστευτικούς προορισμούς κάνει την εμφάνισή του σχεδόν αποκλειστικά συσχετιζόμενο με το αν, πώς και πότε οι μετανάστες θα αποκτήσουν την ιθαγένεια του κράτους υποδοχής. Η προσέγγιση αυτή δεν μπορεί παρά να εξεταστεί στα ιστορικά συμφραζόμενα της κάθε εθνικής/κρατικής παράδοσης για την ιθαγένεια, αλλιώς μπορεί να καταστεί μονομομερής και παραπλανητική. Η όλη προβληματική που μπορεί να αναδείξει η ιδιότητα του πολίτη φωτίζει με το πιο αποκαλυπτικό τρόπο ιστορίες, ιδεολογίες, πρακτικές και κανόνες που άπτονται του σκληρού πυρήνα των σχέσεων εξουσίας που υφαίνονται σε κάθε πολιτική κοινότητα. Η ιδιότητα του πολίτη αναδεικνύεται σε μείζονα μηχανισμό κοινωνικής ένταξης και, ταυτόχρονα, πολιτικού αποκλεισμού (και) των μεταναστών. Η ιδιότητα του πολίτη είναι μια

διαφοροποιητική κατασκευή: χωρίζει αυτούς που την έχουν από τους υπόλοιπους, εν προκειμένω τους «γηγενείς» από τους μετανάστες. Αυτό που διαρκώς μετατοπίζεται είναι το κατώφλι αλλά και οι τρόποι της διαίρεσης. Όλο και περισσότερα κράτη επιλέγουν διάφορες ενδιάμεσες μορφές πολιτειότητας που κατηγοριοποιούν όσους κατοικούν στην επικράτειά τους. Στα παραπάνω έγκειται η αναπόδραστη ιστορικότητα της ιθαγένειας στις σχέσεις της με τη μετανάστευση και όχι μόνο.

Στόχοι μαθήματος:

Στόχος του μεταπτυχιακού μαθήματος είναι η ανάδειξη αυτής της προβληματικής μέσω μιας διεπιστημονικής συγκριτικής προσέγγισης βασισμένης κυρίως στην ιστορία, την πολιτική θεωρία και τη νομική ανάλυση. Επιπλέον, το μάθημα στοχεύει στο να αποκτήσουν οι ΜΦ την ικανότητα ανάλυσης των θεσμικών αλλαγών και του λόγου περί μετανάστευσης, ιθαγένειας και ιδιότητας του πολίτη στην Ελλάδα και την Ευρώπη.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά το πέρας των σεμιναρίων, οι φοιτητές θα πρέπει να:

- Γνωρίζουν βασικά ιστορικά, νομικά και πολιτικά στοιχεία της εξέλιξης της ιδιότητας του πολίτη στην Ελλάδα και την Ευρώπη.
- Αναλύουν συνολικές ή και επιμέρους πτυχές των εξελίξεων στην Ελλάδα και την Ευρώπη σε σχέση με τη μετανάστευση και την ιδιότητα του πολίτη.

Δομή

Το μάθημα συνίσταται σε τρία εβδομαδιαία σεμινάρια. Στους ΜΦ δίνονται κείμενα της βιβλιογραφίας προς μελέτη για το σεμινάριο που ακολουθεί.

Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών:

Το μάθημα αξιολογείται με γραπτές εξετάσεις μετά το πέρας των σεμιναρίων.

Βιβλιογραφία:

Bauböck R., Ersbøll E. & Waldrauch H., (eds), *Acquisition and Loss of Nationality. Policies and Trends in 15 European States. Volume 1: Comparative Analyses*, Άμστερνταμ, Amsterdam University Press, 2006.

Bauböck R., & Leibich A. (eds), "Is there (still) an East-West divide in the conception of citizenship in Europe?" *EUI Working Papers*, Robert Schuman Centre – Eudo Citizenship Observatory, European University Institute, 2010/19 (προσβάσιμο και σε <http://cadmus.eui.eu/handle/1814/13587>).

Brubaker R., *Citizenship in France and Germany*, Cambridge Mass: Harvard University Press, 1992.

Goodman S. W., "Integration Requirements for Integration Sake? Identifying, Categorizing and Comparing Civic Integration Policies", *Journal of Ethnic and Migration Studies*, Vol. 36, No 5, May 2010, σ. 753-772.

Joppke C., "Citizenship between De- and Re- Ethnicization (I)", *Archives Europeennes de Sociologie* 44, 2003, σ. 429-458.

Βεντούρα Λ., «Γηγενείς/μετανάστες: Οροθέτηση και μετατόπιση κοινωνικών συνόρων» σε: Βεντούρα Λ. (επιμ.), *Μετανάστευση και κοινωνικά σύνορα*, Αθήνα: Νήσος, 2011, σ. 15-62.

Μπαλτσιώτης Λ., «Ιθαγένεια και πολιτογράφηση στην Ελλάδα της μετανάστευσης: (αντι)φάσεις μιας αδιέξοδης πολιτικής», σε: Παύλου Μ., & Χριστόπουλου Δ., *Η Ελλάδα της μετανάστευσης – Κοινωνική συμμετοχή, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη*, Αθήνα, Εκδ. Κριτική, 2004, σ. 303-337.

Τάκης Α., «Αξίωση για ιθαγένεια: γιατί και πότε;» *Ενθέματα, Κυριακάτικη Αυγή*, 24 Ιανουαρίου 2010.

Χριστόπουλος Δ., *Ποιος είναι Έλληνας πολίτης; Καθεστώς της ελληνικής ιθαγένειας*, Αθήνα: Εκδ. Βιβλιόραμα, 2012.

Δ. Χριστόπουλος-Γ. Κουζέλης (επιμ.), *Ιδιότητα του Πολίτη, Πολιτικός λόγος, ιστορία και κανόνες σε συγκριτικές προοπτικές*, εκδ. Πατάκη 2012)

2. Ιδιότητα του Πολίτη και εκπαίδευση στην εποχή της παγκοσμιοποίησης – 6 ECTS

Δέσποινα Καρακατσάνη – Γιούλη Παπαδιαμαντάκη

Σύντομη περιγραφή:

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιδιώκεται να αναλυθεί η επίδραση της παγκοσμιοποίησης και του νεοφιλελευθερισμού στη συγκρότηση και οικοδόμηση της ιδιότητας του πολίτη μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα. Αναλύονται ειδικότερα: α) ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και β) τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά τη συγκρότηση της ταυτότητας του ευρωπαίου πολίτη. Συγκεκριμένα θα συζητηθούν: α) ο επίσημος λόγος όπως καταγράφεται στο θεσμικό πλαίσιο (περιεχόμενα μαθημάτων, προγράμματα), β) οι πρακτικές (διδασκτικές και παράλληλες δράσεις)

Δομή:

Το μάθημα αρθρώνεται σε δύο θεματικές ενότητες. Στην πρώτη αναλύεται το θεωρητικό πλαίσιο του μαθήματος, εξετάζονται οι σύγχρονοι προβληματισμοί και οι επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης και του νεοφιλελευθερισμού στον τρόπο συγκρότησης της ιδιότητας του πολίτη, με έμφαση στο λόγο και τις πρακτικές που διαμορφώνονται στην εκπαίδευση. Στη δεύτερη ενότητα εξετάζονται οι πιέσεις των τάσεων της παγκοσμιοποίησης και της ευρωπαϊκοποίησης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Αναλύονται επίσης οι αλλαγές στο ρόλο του Κράτους στην Ελλάδα και η πολιτική για την εκπαίδευση του πολίτη.

Στόχοι μαθήματος:

Στόχος του μαθήματος είναι να βοηθήσει τους φοιτητές/τις φοιτήτριες να εμβαθύνουν στο πεδίο της παγκοσμιοποίησης και στις επιπτώσεις της στο εκπαιδευτικό πλαίσιο (γνώσεις, αξίες) καθώς και στην ανάλυση της εκπαίδευσης ως χώρου διαμόρφωσης των νέων επιταγών και προοπτικών. Οι φοιτητές/τριες θα κληθούν να αναστοχαστούν πάνω στις επιδράσεις της ύστερης νεωτερικότητας στον τρόπο διαμόρφωσης και χάραξης της σχετικής πολιτικής.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Οι φοιτητές/τριες αναμένεται:

- να αποκτήσουν τα εργαλεία ανάλυσης της σύγχρονης παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας και τις επιπτώσεις της στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο.
- να είναι σε θέση να αναγνώσουν το ρόλο της εκπαίδευσης ως εργαλείου προώθησης και εδραίωσης της παγκοσμιοποίησης
- να κατανοούν το βαθμό επίδρασης της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής στη διαμόρφωση εθνικών στρατηγικών και στη χάραξη των επιμέρους πολιτικών
- να κατανοούν τον τρόπο συγκρότησης της ιδιότητας του πολίτη σήμερα και το ρόλο της εκπαίδευσης
- να μπορούν να συγκρίνουν και να αναλύουν το ρόλο των σχολικών γνώσεων, των εκπαιδευτικών πρακτικών και των εκπαιδευτικών λειτουργιών στην οικοδόμηση της ιδιότητας του πολίτη

Βιβλιογραφία

Ούλιχ Μπεκ, Τι είναι παγκοσμιοποίηση; Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 1999.

Beck U., Η επινόηση του πολιτικού, Εκδόσεις Νέα Σύνορα-Λιβάνη, Αθήνα 1996.

Benn, R. (2000) The Genesis of Active Citizenship in the Learning Society, *Studies in the Education of Adults*, 32(2), 241-256.

Biesta, G.J.J. (2005) The Learning Democracy? Adult Learning and the Condition of Democratic Citizenship, *British Journal of Sociology of Education*, 26(5), 693-709. <http://dx.doi.org/10.1080/01425690500293751>

Biesta, G.J.J. (2008a) What Kind of Citizen? What Kind of Democracy? Citizenship Education and the Scottish Curriculum for Excellence, *Scottish Educational Review*, 40(3), 38-52.

Biesta, G.J.J. (2008b) Sporadic Democracy: education, democracy and the question of inclusion, in M. Katz, S. Verducci & G. Biesta (Eds) *Education, Democracy and the Moral Life*. Dordrecht: Springer.

Biesta, G.J.J. & Lawy, R.S. (2006) From Teaching Citizenship to Learning Democracy: overcoming individualism in research, policy and practice, *Cambridge Journal of Education*, 36(1), 63-79. <http://dx.doi.org/10.1080/03057640500490981>

Education Council (2002) Detailed Work Programme on the Follow-up of the Objectives of Education and Training Systems in Europe. 14 June. Brussels: European Council.

European Commission (2008) Eurobarometer 69: public opinion in the European Union. First Results. June. http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb69/eb_69_first_en.pdf

Δ. Μετανάστευση

1. Η μετανάστευση στη νεότερη και σύγχρονη εποχή - 6 ECTS

Λίνα Βεντούρα

Σύντομη περιγραφή:

Η κατανόηση του μεταναστευτικού φαινομένου: Τα προβλήματα του παροντισμού και του εθνοκεντρισμού. Η ιστορική και διεθνική προσέγγιση.

Μετανάστευση: έννοιες, θεωρίες, περιοδολόγηση, τυπολογίες.

Νεότερη και σύγχρονη ιστορία της μετανάστευσης και της διασποράς:

Καπιταλισμός και άνισες διεθνείς σχέσεις. Ευρωπαϊκή ηγεμονία και αποικιοκρατία. Εθελούσια μετανάστευση, προσφυγιά, εξαναγκαστική μετακίνηση. Πολυεθνοτικές αυτοκρατορίες / έθνη-κράτη. Αρχετυπικές, εμπορικές και σύγχρονες διασπορές. Αγροτική έξοδος. Αστικοποίηση και εκβιομηχάνιση. Διεθνής καταμερισμός εργασίας, εθνικές και τοπικές αγορές εργασίας. Παγκόσμιοι πόλεμοι, διεθνείς και τοπικές συγκρούσεις και προσφυγικά κύματα. Κρατικές πολιτικές για τη μετανάστευση και τους πρόσφυγες. Αποαποικιοποίηση και η διαίρεση Βορρά-Νότου. Η πολιτικοποίηση της μετανάστευσης. Ένταξη / αποκλεισμός. Αναθεώρηση της διχοτομίας αποδημία/μετανάστευση. Αφομοίωση / ενσωμάτωση / διεθνικοί δεσμοί. Οι μετακινήσεις μετά το 1989. Παγκοσμιοποίηση και περιφερειακές μετακινήσεις. Ανατροπές στους διεθνείς συσχετισμούς, ύστερος καπιταλισμός, νέο-αποικιοκρατία και πρόσφατες πληθυσμιακές

μετακινήσεις. Διαφοροποίηση των μεταναστεύσεων και μετασχηματισμός του ρόλου των γυναικών στις διεθνείς μετακινήσεις. Προσωρινή μετανάστευση και μετανάστες «χωρίς χαρτιά». Από τις κρατικές στις περιφερειακές και διεθνείς πολιτικές. Η μεταναστευτική βιομηχανία.

Στόχοι μαθήματος:

Η κατανόηση:

- α. των εννοιών κλειδιά και των θεωριών περί μετανάστευσης
- β. των σύνθετων αιτιών των μετακινήσεων και της μεταβολής τους στο χρόνο
- γ. των αλλαγών στα χαρακτηριστικά των αποδημιών και των μετακινούμενων στο χρόνο
- δ. της σημασίας των κρατικών πολιτικών
- ε. της βαρύτητας του χρόνου στις διαδικασίες ενσωμάτωσης

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

- Η ικανότητα επισήμανσης και ερμηνείας των σημαντικότερων αλλαγών στην ιστορία των μεταναστεύσεων
- Η ικανότητα συγκριτικής ανάλυσης όψεων του μεταναστευτικού φαινομένου
- Η κατανόηση της ιστορικότητας και της περιπλοκότητας του μεταναστευτικού φαινομένου και της αλλαγής των μεταναστευτικών πολιτικών
- Η κριτική ανάλυση του ρόλου των δομών, των πολιτικών και των στρατηγικών στις διαδικασίες ένταξης των μεταναστών
- Η βαθύτερη κατανόηση των σημερινών πληθυσμιακών μετακινήσεων

Δομή:

7 εβδομαδιαία μαθήματα με παρουσίαση θεματικών από τη διδάσκουσα, κριτική ανάγνωση πηγών και άρθρων, προβολή και σχολιασμό ντοκυμαντέρ, και συζήτηση με τους φοιτητές/τριες

Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών:

Γραπτή εξέταση.

Οι φοιτητές/τριες που επιθυμούν να εμβαθύνουν στο μάθημα μπορούν, μετά από συνεννόηση με τη διδάσκουσα, να εκπονήσουν εργασία, η οποία -εφόσον είναι προβιβάσιμη- θα ληφθεί υπόψη στην αξιολόγηση κατά 50%.

Βιβλιογραφία:

Kl. Bade, *Migration in European history*, Οξφόρδη, Blackwell, 2003.

R. Baubock, Th. Faist (επιμ.), *Diaspora and transnationalism. Concepts, theories and methods*, Άμστερνταμ, Amsterdam University Press, 2010.

St. Castles, M.J. Miller, *The age of migration. International population movements in the modern world*, Νέα Υόρκη, Λονδίνο, Guilford Press, 1998.

St. Dufoix, *Η διασπορά*, Αθήνα, Νήσος, 2010.

N.L. Green, *Οι δρόμοι της μετανάστευσης. Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις*, Αθήνα, Σαββάλας, 2004.

W. Gungwu (επιμ.), *Global history and migrations*, Boulder Co, Westview, 1997.

Ch. Harzig, D. Hoerder, D. Gabaccia, *What is migration history?* Καίμπριτζ, Polity Press, 2009.

D. Hoerder, *Cultures in contact. World migrations in the second millennium*, Durham, Λονδίνο, Duke University Press, 2002.

L. Lucassen, *The immigrant threat. The integration of Old and New migrants in Western Europe since 1850*, Urbana, Σικάγο, University of Illinois Press, 2005.

P. Manning, *Migration in world history*, Νέα Υόρκη, Λονδίνο, Routledge, 2005.

L.P. Moch, *Moving Europeans. Migration in Western Europe since 1650*, Bloomington, Indianapolis, Indiana University Press, 1992.

E. Morawska, *A sociology of immigration. (Re)thinking multifaceted America*, Νέα Υόρκη, Palgrave Macmillan, 2009.

S. Sassen, *Guests and aliens*, Νέα Υόρκη, The New Press, 1999.

Σ. Σάσσην, *Κοινωνιολογία της παγκοσμιοποίησης*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2009, σ. 190-238.

2. Μετανάστευση, πολιτικές ένταξης και παρέκκλιση – 6 ECTS

Βασίλης Καρύδης

Σύντομη περιγραφή:

Στο μάθημα εξετάζεται η έννοια της παρέκκλισης και της παραβατικότητας σε συνδυασμό με την έννοια και το περιεχόμενο της άσκησης του επίσημου και του άτυπου κοινωνικού ελέγχου. Επίσης, οι συνέπειες αυτών των μορφών κοινωνικού ελέγχου, ιδίως σε σχέση με το μεταναστευτικό φαινόμενο και τις μορφές προσαρμογής των μεταναστευτικών κοινοτήτων στις χώρες υποδοχής, με έμφαση στην εμπειρία της Ελλάδας ως χώρας «νέας μετανάστευσης». Κατά τη διδασκαλία αναζητούνται και αναλύονται οι μηχανισμοί και διαδικασίες που οδηγούν στην κατασκευή κοινωνικών στερεοτύπων, την πρωτογενή και δευτερογενή παρέκκλιση, την εγκληματοποίηση και θυματοποίηση κοινωνικών ομάδων. Βασικό μέρος του μαθήματος αποτελεί η συγκριτική εξέταση της διεθνούς, ιδιαίτερα της ευρωπαϊκής, εμπειρίας χωρών «παλαιάς μετανάστευσης» σχετικά με πολιτικές και μοντέλα ένταξης των μεταναστών, ιδίως της δεύτερης (ή και τρίτης) γενιάς.

Στόχοι μαθήματος:

- Να κατανοήσουν οι φοιτητές την έννοια της παρέκκλισης και τη διαντίδραση του φαινομένου με τις μορφές του επίσημου και του άτυπου κοινωνικού ελέγχου.
- Να εξοικειωθούν με τις συναφείς θεωρίες της κοινωνιολογικής κατεύθυνσης και τα σχετικά ευρήματα από έρευνες πεδίου σε μεταναστευτικές κοινότητες.
- Να εξετάσουν τις διαφορές και ομοιότητες μεταξύ των διαφορετικών μοντέλων ένταξης των μεταναστών, και να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητά τους.
- Να μελετήσουν την ελληνική εμπειρία και να αποκτήσουν σφαιρική εικόνα για τα χαρακτηριστικά, προσανατολισμό, περιεχόμενο και δυσλειτουργίες της μεταναστευτικής πολιτικής που έχει εφαρμοστεί, όπως και τις μεταβολές της.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

- Οι φοιτητές θα πρέπει να είναι σε θέση να κατανοήσουν τα χαρακτηριστικά της «νέας μετανάστευσης» σε σύγκριση με το φαινόμενο της «παλαιάς μετανάστευσης».
- Να έχουν εξοικειωθεί με τις βασικές κοινωνιολογικές θεωρίες που ερευνούν την παρέκκλιση και την παραβατικότητα των μεταναστών, ιδίως της δεύτερης γενιάς.
- Να έχουν αντιληφθεί το ρόλο και τις συνέπειες των μηχανισμών του ποινικού συστήματος, των μέσων μαζικής ενημέρωσης, της κατασκευής αρνητικών στερεοτύπων, της εκδήλωσης φαινομένων κοινωνικού «ηθικού πανικού», και εν γένει να αποκτήσουν εικόνα της αλληλεπίδρασης των μεταναστευτικών κοινοτήτων με την ελληνική κοινωνία.
- Να αποκτήσουν σφαιρική γνώση της συγκριτικής διάστασης του φαινομένου και να έχουν αποκομίσει συμπεράσματα σχετικά με την θετική και αρνητική διεθνή εμπειρία.

Δομή:

Το μάθημα συγκροτείται από τρεις ενότητες (δύο τριώρα σεμινάρια η κάθε μία), ως εξής:

- Εισαγωγή. Παρέκκλιση και κοινωνικός έλεγχος (έννοια, θεωρίες, συγκρότηση στερεοτύπων, εμπειρικές έρευνες)
- Μετανάστευση: Ένταξη και παρέκκλιση (μοντέλα ένταξης, εγκληματικότητα/ εγκληματοποίηση/ θυματοποίηση, ποινικό σύστημα, το ζήτημα της δεύτερης γενιάς)

- Υπερεθνικές πολιτικές (μεταναστευτική ευρωπαϊκή πολιτική, θεσμοί και όργανα, οργανωμένο έγκλημα και διακίνηση προσώπων, ανθρώπινα δικαιώματα)

Σε ένα από τα σεμινάρια κάθε ενότητας θα προσκαλείται ειδικός επιστήμονας επί του θέματος. Επίσης, σε κάποια σεμινάρια θα παρουσιάζονται εργασίες φοιτητών.

Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών:

Γραπτές εξετάσεις μετά το πέρας των σεμιναρίων: 80%

Προετοιμασία και συμμετοχή στα σεμινάρια: 20%

Επιπλέον 10% για την εκπόνηση/παρουσίαση εργασιών (6000 λ.) σε εθελοντική βάση

Βιβλιογραφία:

Στην Αγγλική

Ruggiero V, N.South, I.Taylor (eds), *The New European Criminology*, Routledge, London and New York, 1998. Οι συμβολές των D. Melossi, J.Young, N.Christie, H.Steinert, V.Karydis.

Marshall I.H., *Minorities, Migrants, and Crime*, Sage, London, 1997

Inglessi Chr, A.Lyberaki, H.Vermeulen, G.J.Van Wijngaarden (eds), *Immigration and Integration in Northern versus Southern Europe*, The Netherlands Institute in Athens, Athens, 2004

Young J, *The Exclusive Society*, Sage, London, 1999

Cheliotis L. and Xenakis S (eds) “Crime and Punishment in Contemporary Greece: International Comparative Perspectives”, Oxford: Peter Lang, 2011

Στην ελληνική

Green N.L., *Οι Δρόμοι της Μετανάστευσης. Σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις*, Σαββάλας, Αθήνα, 2004

Καρούδης Β, *Η εγκληματικότητα των Μεταναστών στην Ελλάδα*, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 1996, κεφ. 3,4,5

Καρούδης Β, *Όψεις Κοινωνικού Ελέγχου στην Ελλάδα. Ηθικοί Πανικοί, Ποινική Δικαιοσύνη*, Αντ. Σάκκουλας, Αθήνα- Κομοτηνή, 2010

Παύλου Μ, Δ. Χριστόπουλος (επ) , *Η Ελλάδα της Μετανάστευσης*, Εκδ. Κριτική-ΚΕΜΟ, 2004

Τσουκαλά Α, *Μετανάστευση και Εγκληματικότητα στην Ευρώπη*, Εκδ. Α. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2001

Ε. Κοινωνικές ανισότητες και εκπαίδευση

1. Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός – 4 ECTS

Ανδρέας Φερώνας

Σύντομη περιγραφή:

Η κοινωνική ανισότητα αποτελεί το κατεξοχήν αντικείμενο της κοινωνιολογίας και, δυστυχώς, ένα καθολικό χαρακτηριστικό των ανθρώπινων κοινωνιών. Το μάθημα αυτό διερευνά τη φύση, τα αίτια, τις μορφές και τις συνέπειες της κοινωνικής ανισότητας.

Στην πρώτη ενότητα, το μάθημα εισάγει στις βασικές κοινωνιολογικές προσεγγίσεις για την κοινωνική ανισότητα, σε σχέση με κοινωνικές μεταβλητές όπως η κοινωνική τάξη, η κοινωνική θέση, το κύρος/γόητρο, το φύλο και η σεξουαλικότητα, η φυλή και η εθνικότητα, και εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους παράγονται, αναπαράγονται και βιώνονται οι κοινωνικές ανισότητες.

Στο δεύτερο μέρος, επιχειρείται μια κριτική εξέταση του "κοινωνικού αποκλεισμού", ως του νέου «παραδείγματος» για την κατανόηση των κοινωνικών ανισοτήτων. Τίθεται το ερώτημα του κατά πόσον η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού συνιστά πράγματι ένα χρήσιμο ερμηνευτικό εργαλείο για την κατανόηση της κοινωνικής ανισότητας, εξετάζεται η

σχέση του «κοινωνικού αποκλεισμού» με εναλλακτικές έννοιες, όπως η φτώχεια, η σχετική αποστέρηση, οι κοινωνικές διακρίσεις και η κοινωνική ευπάθεια, αναλύονται τα βασικά χαρακτηριστικά του κοινωνικού αποκλεισμού και συζητούνται τα μεθοδολογικά προβλήματα που προκύπτουν κατά την εμπειρική διερεύνηση του φαινομένου.

Το μάθημα ολοκληρώνεται με την εξέταση του ρόλου της κοινωνικής πολιτικής για τη δημιουργία ή/και την άμβλυση των ανισοτήτων, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, με ιδιαίτερη αναφορά στις παρεμβάσεις στο επίπεδο της ΕΕ και στην Ελλάδα.

Στόχοι μαθήματος:

- Η κριτική εξέταση των κλασικών και σύγχρονων κοινωνιολογικών θεωριών για την κοινωνική διαστρωμάτωση και την ανισότητα
- Η κριτική εξέταση του "κοινωνικού αποκλεισμού" ως του νέου «παραδείγματος» για την κατανόηση των κοινωνικών ανισοτήτων
- Η κριτική εξέταση του ρόλου της κοινωνικής πολιτικής στη δημιουργία ή/και την άμβλυση των ανισοτήτων, της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
- Η ενθάρρυνση των φοιτητών να διαβάζουν κριτικά, να σκέφτονται αναλυτικά και να γράφουν με σαφήνεια.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα :

Με το πέρας του μαθήματος οι φοιτητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

- Να κατανοούν, να αναλύουν και να συγκρίνουν τις βασικές έννοιες στο πεδίο της κοινωνικής διαστρωμάτωσης και της ανισότητας
- Να αναλύουν και να εφαρμόζουν τις κλασικές και σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις στην μελέτη των ποικίλων διαστάσεων της κοινωνικής ανισότητας
- Να κατανοούν την έννοια, τις αιτίες, τους παράγοντες, τις μορφές και τις συνέπειές του κοινωνικού αποκλεισμού
- Να κατανοούν την πολυδιάστατη φύση των προβλημάτων του κοινωνικού αποκλεισμού και των κοινωνικών ανισοτήτων, σε σχέση με κοινωνικές μεταβλητές όπως η κοινωνική τάξη, το φύλο, η φυλή και η εθνικότητα

- Να κατανοούν τους διαρθρωτικούς παράγοντες που διαμορφώνουν, αναπαράγουν και ενισχύουν τις ανισότητες και τους αποκλεισμούς στις σύγχρονες κοινωνίες
- Να διακρίνουν τρόπους καταπολέμησης των κοινωνικών ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω της εφαρμογής δημόσιων πολιτικών

Δομή:

8 τριώρες συναντήσεις.

Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών:

Γραπτή εξέταση. Οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να βελτιώσουν την τελική βαθμολογία τους μέχρι 2 βαθμούς καταθέτοντας σύντομη εργασία μέχρι 1500 λέξεις.

Βιβλιογραφία

Kerbo, H. R. (2012), *Social Stratification and Inequality: Class Conflict in Historical, Comparative and Global Perspective*, 8th edition, Macgraw Hill.

Grusky, D. and Szelenyi, S. (eds) (2011), *The Inequality Reader: Contemporary and Foundational Readings in Race, Class, and Gender*, Westview Press; Second Edition, ISBN-10: 0813344840, ISBN-13: 978-0813344843, [Paperback].

Hurst, Ch. (2012), *Social Inequality: Forms, Causes, and Consequences* (8th Edition), ISBN-10: 0205064779, ISBN-13: 978-0205064779 [Paperback].

Tilly, Ch. (2005), "Historical Perspectives on Inequality", in M. Romero and E. Margolis (eds) *Blackwell Companion to Social Inequalities*, UK: Blackwell, p. 15-31.

Warwick-Booth, L. (2013), *Social Inequality: A Students Guide*, Sage publications, UK.

Marger, M. (2011), *Social Inequality, Patterns and Processes*, Macgraw Hill.

Bauman, Z. (2012), *Παράπλευρες Απώλειες. Κοινωνικές Ανισότητες στην Εποχή της Παγκοσμιοποίησης*, Εκδόσεις του Εικοστού Πρώτου, ISBN13: 9789608219847.

Munck, R. (2005), "Social Exclusion: New Inequality Paradigm for the Era of Globalization", in M. Romero and E. Margolis (eds) *Blackwell Companion to Social Inequalities*, UK: Blackwell, p. 31-50.

Byrne D. (2005), *Social Exclusion*, Buckingham: Open University Press.

Hills J., Le Grand J., Piachaud D. (eds.) (2002), *Understanding Social Exclusion*, Oxford University Press, Oxford.

Levitas R. (1998), *The Inclusive Society? Social Exclusion and the New Labour*, Macmillan, London.

Οικονόμου Χ., Φερώνας Α. (επιμ.) (2006), *Οι Εκτός των Τειχών. Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός στις σύγχρονες κοινωνίες*, εκδ. Διόνικος, Αθήνα.

Πετμεζίδου Μ., Παπαθεοδώρου Χ. (επιμ.) (2004), *Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός*, εκδ. Εξάντας, Αθήνα.

Καυτατζόγλου Ι. (2006), *Κοινωνικός Αποκλεισμός: Εκτός, Εντός και Υπο. Θεωρητικές, ιστορικές και πολιτικές καταβολές μιας διαφορούμενης έννοιας*, Αθήνα: Σαββάλας.

2. Κοινωνικές ανισότητες: απασχόληση, εργασία, φύλο – 4 ECTS

Μάνος Σπυριδάκης

Σύντομη περιγραφή:

Το μάθημα εστιάζει στην ανάλυση του τρόπου με τον οποίο η έννοια της κοινωνικής ανισότητας, ως διαδικασία κοινωνικής διαφοροποίησης και ιεραρχικής κατάταξης ατόμων και ομάδων στη βάση του οικονομικού στάτους, της δύναμης και του κοινωνικού κύρους, διατέμνει τη διάσταση της απασχόλησης, της εργασίας και του κοινωνικού φύλου. Έτσι, ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη συσχέτιση της έννοιας της κοινωνικής ανισότητας με τις μορφές τυπικής και άτυπης απασχόλησης καθώς επίσης και στη διερεύνηση του μηχανισμού παραγωγής και δόμησης της έμφυλης

ασυμμετρίας και της πρακτικής έκφρασής της στο πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό πεδίο της κοινωνικής δράσης.

Στόχοι μαθήματος:

- Κατανόηση των έμφυλων ανισοτήτων
- Κατανόηση των βασικών θεωρητικών αρχών της ανθρωπολογικής και κοινωνιολογικής προσέγγισης της εργασίας
- Κατανόηση των ανισοτήτων πριν και μετά την πρόσβαση στην απασχόληση

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

- Ικανότητα ερμηνείας των κοινωνικών ανισοτήτων
- Ικανότητα ανάλυσης των εργασιακών σχέσεων
- Ικανότητα θεωρητικής ανάλυσης των μορφών εργασίας

Δομή

Πέντε τρίωρες συναντήσεις

Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών:

Γραπτές εξετάσεις

Βιβλιογραφία:

Μ. Σπυριδάκης, 2009, Εξουσία και Παρενόχληση στην Εργασία, Αθήνα: Διόνικος.

Μ. Σπυριδάκης, 2010, Εργασία και Κοινωνική Αναπαραγωγή στη ναυπηγοεπισκευαστική βιομηχανία του Πειραιά, Αθήνα: Παπαζήσης.

M.Spyridakis, 2013, *The Liminal Worker. An ethnography of work, unemployment and precariousness in Contemporary Greece*, Farnham: Ashgate

3. Αναπαραγωγή στην εκπαίδευση και κοινωνικός προσδιορισμός της σχολικής

Γνώσης – 4 ECTS

Μαρία Νικολακάκη

Σύντομη περιγραφή:

Στο μάθημα αυτό γίνεται μελέτη αρχικά της ανάδυσης του ενδιαφέροντος για τον κοινωνικό προσδιορισμό της γνώσης, και πως η γνώση συμβάλλει στην κοινωνική αναπαραγωγή. Μέσα από την εξέταση των επιστημονικών παραδειγμάτων που εμφανίστηκαν από τα τέλη της δεκαετίας του '70 θα δημιουργηθεί προβληματισμός για τις δυνατότητες, αλλά και τις ακαμψίες του εκπαιδευτικού συστήματος για δημοκρατική εκπαίδευση.

Η διδασκαλία του μαθήματος θα εκκινήσει από τον Λόγο που αναδύθηκε για άρση των κοινωνικών ανισοτήτων μέσα από το περιεχόμενο της εκπαίδευσης που ήταν κεντρικό θέμα στην νέα κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, και θα γίνει διερεύνηση των αδιεξόδων της. Στη συνέχεια, εξετάζονται οι συνέπειες της προβολής της κριτικής διάστασης στην εκπαιδευτική γνώση μέσα από την κριτική παιδαγωγική, κάνοντας μια περιοδολόγηση του έργου που αναδύθηκε από την κριτική παιδαγωγική έως την εμφάνιση του μεταμοντερνισμού. Ο μεταμοντερνισμός ως τάση διερευνάται σε σχέση με την αναπαραγωγή της διαμόρφωσης της υποκειμενικότητας. Τέλος γίνεται κριτική διερεύνηση του Λόγου του νεοφιλελευθερισμού στην εκπαίδευση για αριστεία και αποδοτικότητα.

Στόχοι μαθήματος:

- Να βοηθήσει τους ΜΦ να κατανοήσουν πώς η σχολική γνώση προσδιορίζεται και διαμορφώνεται από το κοινωνικό πλαίσιο.
- Να συμβάλλει σε μια κριτική ανάγνωση των σκοπών και στόχων του εκπαιδευτικού συστήματος σχετικών με τη σχολική γνώση.

- Να βοηθήσει τους ΜΦ να διερευνήσουν τις μορφές της κοινωνικής αναπαραγωγής και του κοινωνικού ελέγχου μέσω της σχολικής γνώσης.
- Να αποκτήσουν οι ΜΦ την ικανότητα της κριτικής ανάλυσης των πρόσφατων νεοφιλελεύθερων εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τις σχετικές σχέσεις εξουσίας που προκύπτουν από τις θεωρητικές προσεγγίσεις.
- Να μπορούν οι φοιτητές να διαμορφώσουν κριτική άποψη για την εκπαίδευση.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα:

Μετά το πέρας των μαθημάτων, οι ΜΦ θα πρέπει να:

- Έχουν αναπτύξει τις γνώσεις τους γύρω από την κοινωνιολογική ανάλυση της γνώσης που παρέχει το σχολείο.
- Είναι σε θέση να αναλύουν τη σχολική γνώση σε σχέση με τις έννοιες της κοινωνικής ανισότητας και των κοινωνικών ιεραρχήσεων.
- Έχουν αναπτύξει την ικανότητά τους να αναλύουν τις πρόσφατες αλλαγές στο ελληνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο από μία οπτική κριτικής θεωρίας.

Δομή:

Το μάθημα συνίσταται σε πέντε εβδομαδιαία σεμινάρια. Τα τρία πρώτα σεμινάρια είναι με τη μορφή διάλεξης και συζήτησης και αφορούν τα τρία στάδια της εξέλιξης του θεωρητικού ενδιαφέροντος για τη σχολική γνώση. Μετά την πρώτη συνάντηση οι ΜΦ παίρνουν και την ενδεδειγμένη βιβλιογραφία, ώστε να συμμετέχουν ενεργά στη διδασκαλία κάθε ενότητας.

Οι τελευταίες δυο συναντήσεις είναι αφιερωμένες στην παρουσίαση των εργασιών που εκπονούν οι ΜΦ στο πλαίσιο του μαθήματος.

Τρόπος αξιολόγησης των φοιτητών:

Γραπτές Εξετάσεις-προαιρετικές εργασίες.

Η γραπτή εργασία θα είναι 4-5.000 λέξεις σε θέματα που συνδέονται με την ενότητα και ο κατάλογος των προτεινόμενων άρθρων θα πρέπει να περιλαμβάνεται.

Βιβλιογραφία:

- Popkewitz Thomas & Μαρια Νικολακακη (2012). *Κριτικές προσεγγίσεις στην εκπαιδευτική πολιτική: τα μεταβαλλόμενα πεδία εξουσίας και γνώσης*. Αθήνα: Σιδέρης
- Popkewitz, T. (2008). *Cosmopolitanism and the age of school reform: Science, education and making society by making the child*. New York: Routledge.
- Νικολακακη, Μ. (Επιμ.). (2011). *Η Κριτική Παιδαγωγική στο Νέο Μεσαίωνα*. Αθήνα: Σιδέρης.
- Nikolakaki, M. (2011). Critical pedagogy and democracy: cultivating the democratic ethos, *Journal of Critical Education Policy Studies*, Volume 9, N.1, May 2011.
- Γρόλλιος, Γ. (2005): *Ο Paulo Freire και το Αναλυτικό Πρόγραμμα*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας
- Γούναρη, Π. & Γρόλλιος, Γ. (2010): *Κριτική Παιδαγωγική*. Αθήνα: Gutenberg
- Bernstein, B. (1989): *Παιδαγωγικοί Κώδικες και Κοινωνικός έλεγχος*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- Young, M. & Bernstein, B. (1971): *Knowledge and Control: New Directions for the Sociology of Education*. Λονδίνο: Collier-Macmillan
- Young, M. (1998): *The Curriculum of the Future. From the New Sociology of Education to a Critical Theory of Learning*. Λονδίνο: Falmer Press